74 anys

«Les famílies han hagut d'esperar tres quarts de segle»

Una de les democràcies més consolidades del món -segons no es cansen de repetir els representants més destacats del nacionalisme espanyol- ha trigat tres quarts de segle a inscriure al Registre Civil els milers de morts (no pas tots, però) catalans i espanyols dels camps nazis de Mauthausen-Gusen.

No és que la llista publicada divendres al Butlletí Oficial de l'Estat hagi estat el resultat d'una llarga investigació, o que s'hagi trigat tant per la dificultat de reunir la documentació necessària per comprovar cada cas. De cap manera. L'Estat espanyol ha esperat 74 anys a fer-ho perquè la memòria històrica no ha estat mai entre les seves prioritats.

La feina estava feta des del final mateix de la Segona Guerra Mundial. l'Estat franquista va rebre els certificats de defunció de les víctimes espanyoles i catalanes dels camps nazis a principis dels anys 50, però no va fer res. Aquells republicans deportats als camps nazis i exterminats amb la connivència de l'Estat espanyol van restar amagats.

La Transició cap a la democràcia de baixa intensitat *que nos dimos entre todos* tampoc no va voler fer justícia. La feina no la va fer cap comissió de la veritat, sinó esforços monumentals de caràcter privat com l'obra magna de Montserrat Roig, "Els catalans als camps nazis", que va posar negre sobre blanc a un aspecte de la nostra història expressament negligit.

"Hi ha silencis que són més feixucs que d'altres. Si damunt de la nostra Guerra Civil hi ha hagut una boira fictícia però densa, hi ha aspectes del nostre passat recent que semblen haver estat engolits per l'absurd, pel no-res. Aquest és el cas dels catalans antifeixistes que patiren la deportació als camps nazis", va escriure Roig el 1977.?

Cap dels governs que van sorgir d'aquell pacte espuri que va transaccionar democràcia a canvi d'impunitat i d'oblidar centenars de milers de víctimes a les cunetes no va tenir la valentia de fer front a aquest tema, fins que el temps va diluir la significació de la publicació de la llista de noms. Ha estat un simple tràmit desprovit de qualsevol formalitat de reparació, justícia o reconeixement, gairebé d'amagat.

Pensem un moment en cadascuna de les 1.000 famílies de deportats i exterminats catalans que han hagut d'esperar 74 anys per tancar un episodi tan dolorós com injust. 74 anys d'un buit oblidat i menyspreat per un Estat on el feixisme no només no ha respost davant la justícia pels seus crims, sinó que s'ha mantingut i es manté a les institucions i als poders de l'Estat amb mil i una disfresses. S'ha fet tard i malament.